

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

OKM uudistuvan arkistosektorin mahdollistajana

Suomen 10. arkistopäivät Turussa 2023
Sami Niinimäki
OKM / KTPO

Arkistosektorin ohjausta tapahtuu monella tasolla ja aikajänteellä

- Hallitusohjelma ja hallituksen budjettikehys
- TIN linjaukset
- EU kilpailukykyneuvoston päätelmät
- Valtioneuvoston periaatepäätökset
- Voimassa olevat arkkitehtuuripaperit
- Kansallinen ja EU -tason sääntely

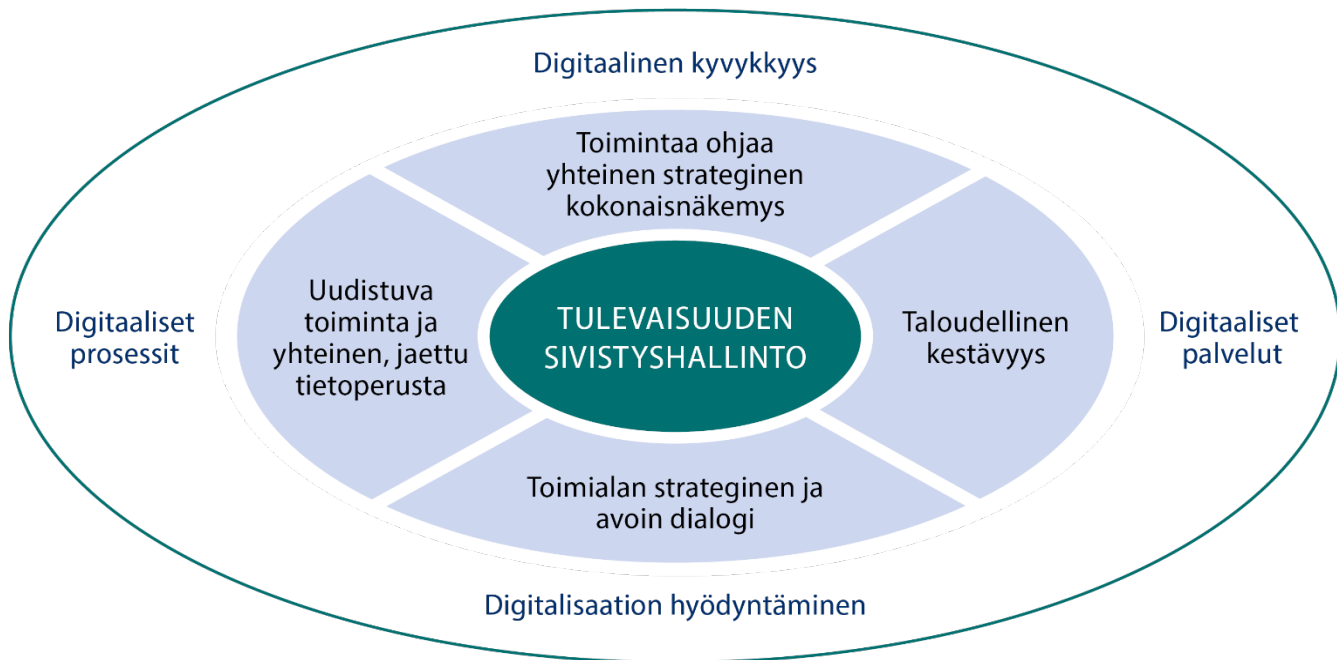
Säätelyyn liittyviä uudistuksia

- Arkistolaki (831/1994) ja Kansallisarkistosta annettu laki (1145/2016) ovat vanhentuneita ja niiden muuttamista koskeva kattava lakipaketti on tarkoitus tuoda piakkoin eduskuntaan. Arkistolaki on yleislaki, joka koskee koko julkishallintoa, minkä vuoksi lausuntokierros on erittäin laaja.
- Laki yksityisten arkistojen valtionavusta (1006/2006) tulee myös päivitettäväksi piakkoin. Tähän liittyy käynnissä oleva yksityisarkistostrategiatyö.
- TekL uudistusten yhteydessä eduskunta totesi näin ([linkki](#)):
 1. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto arvioi tekijänoikeuslain toimivuutta ja vaikutuksia eri tahojen ja toimijoiden näkökulmista. Arvioinnissa tulee lisäksi huomioida perusoikeusvaikutusten punninta suhteessa säätelyn tulkinta- ja soveltamiskäytäntöihin ja määrittelytarpeet erityisesti alkuperäisen ja edelleen lähettämisen suhteen. Arvioinnissa mahdollisesti havaittuihin epäkohtiin tulee puuttua valmistelemalla tarvittavat lainsäädäntömuutokset EU-oikeuden ja kansallisen liikkumavaran mahdollistamissa puitteissa.
 2. Eduskunta edellyttää, että opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa ja arvioi ehdotetun säätelyn toimivuutta opetus- ja tutkimuskäytännössä oikeudenhaltijoiden, opettajien ja oppilaitosten näkökulmista ja sen perusteella valmistelee tarvittavat säädösmuutosesitykset.
 3. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto arvioi tekijänoikeuslainsäädännön kokonaisuudistuksen tarpeen tekijänoikeusjärjestelmän läpinäkyvyyden sekä lainsäädännön selkeyden ja ymmärrettävyyden vahvistamiseksi kansallinen liikkumavara huomioon ottaen.
- Lisäksi mm. laki Tieteellisten seurain valtuuskunnasta tulee uudistaa.

Arkistolainsäädännön kokonaisuudistuksen lähtökohtia

- Professori Laura Kolben arkistonselonteko [OKM/2021/47](#)
 - Arkistolaitoksella on ollut perinteisesti vahva rooli Euroopassa osana yhteisen valtioidentiteetin rakennusta. Aikamme avainsana, digitalisaatio, muuttaa kuitenkin ratkaisevasti tiedon, tiedon käsittelyn ja säilytyksen reunaehtoja. Julkishallinnon toimintakulttuurin muutos digitaaliseksi, yli 200 vuotta vanhan arkistolaitoksen, nykyisen Kansallisarkiston tulevaisuuden rooli arkistoitavan tiedon arvonmuodostuksessa, laaja arkistokenttä mahdollisuuksineen ja haasteineen sekä tutkijoiden näkökulmat digitalisaation vaikutuksesta tutkimuksen tekemisen reunaehtoihin muodostavat selvityksen neljä eri painopistettä. Skenaariot status quosta Kansallisen Digitaalisen Arkistoviraston perustamiseen tarjoavat aineksia vanhentuneen arkistolainsäädännön uudistamisen linjauksiin, tulevaisuuden arkistovision suunnitteluun sekä yksityisarkistojen roolin kehittämiseen osana kansakunnan tietopääomaa.
- *Miten arkistot arvotetaan nyky-Suomessa? Tulisiko arkistojen identifioitua enemmän tutkimusinfrastruktuurina?*

Sivistyshallinto 2030 - tavoitetilä

Muutosohjelman jatkovalmistelu

- Sivistyshallinnon virastorakennetta koskevien ehdotusten toimeenpano edellyttää seuraavan hallitusohjelman linjauksia. Jatkotoimet valmistellaan erillisenä kokonaisuutena seuraavalla hallituskaudella.
- Digitalisaation edistämistä koskevat toimenpiteet valmistellaan omana kokonaisuutenaan.
- Ohjauksen ja yhteisten palveluiden esitysten toimeenpanemiseksi on asetettu valmisteluryhmä vuosille 2023-2026.
- Myös koko muutosohjelman toimeenpano ajoittuu vuosille 2023-2026.

Digitalisaatiolla parannetaan palveluja

- Valmistellaan koko koulutustoimialan kattava digivisio ja tiekartta.
- Panostetaan kulttuuriperinnön laajamittaiseen digitalisointiin sekä digitaalisen kulttuuriperinnön keskitettyyn arkistointiin ja pitkäaikaissäilytykseen.
- Tietovarantojen ylläpito ja kehittäminen yhtenäistetään. Koulutus-, tiede-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan kansallisten tietovarantojen ylläpidon ja kehittämisen käytäntöjä yhtenäistetään ja niihin liittyvät kyvykkyydet ja teknologiat ovat koko hallinnonalan ja toimialan tarpeisiin käytettävissä, niiden tieto- ja järjestelmä-arkkitehtuuri ja kehittämisen ohjaus on kokonaisvaltaista ja vastuujat ovat selkeitä.
- Luodaan yhteinen tilastoinnin, ennakkoinnin ja tiedolla johtamisen tukipalvelu.
- Päivitetään yhdessä korkeakoulujen kanssa CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy:n omistajastrategia.
- Digitalisoidaan valtionhallinnon prosesseja (valtionavustukset, valtionosuus, tulosohjaus, toimiluvat)
- Uudistetaan digitalisaatioon ja tietojärjestelmiin liittyvää taloussuunnittelua. Keskitetään niiden rahoitus yhdelle talousarvion momentille.

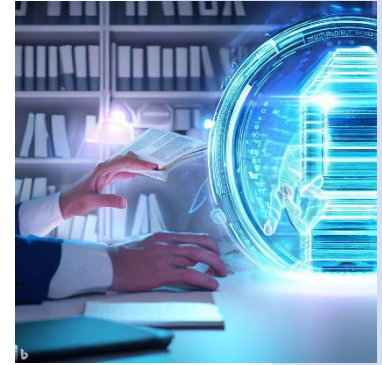
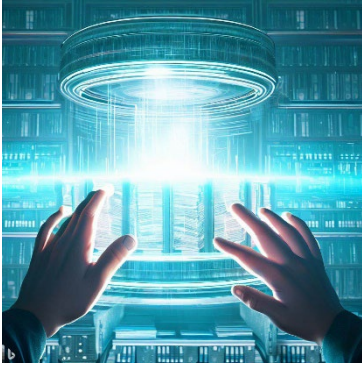
- Datanhallinnan, laskennan ja tekoälyn kehittyminen merkitsevät suurta murrosta TKI:ssa.
- Tutkimusmenetelmät monipuolistuvat ja uudenlaisten tutkimuskysymysten ratkaiseminen on mahdollista tutkimuksen digitalisoitumisen myötä. Tutkimuksen tukipalvelut monipuolistuvat erityisesti datojen hallinnan ja esikäsittelyn tehtävien vahvistumisen myötä.
- Digitaalisuuden ja joustavamman regulaation edistäminen on ollut hallitusohjelmien kestopäätöksiä. Digitalisaatioon liittyen on todettu, että arkistojen digitalisointi vähentää merkittävästi toiminnan kuluja, koska sähköinen säilyttäminen on huomattavasti edullisempaa kuin paperiarkistojen säilyttäminen.
- Asiakirjallisten aineistojen sähköisellä arkistoinnilla ja digitoinnilla tavoitellaan niiden saatavuuden ja käytettävyyden olennaista parantumista sekä viranomaisten toiminnan tehostumista.
- Tavoitteena on, että kansallinen ja eurooppalainen datanhallinnan ja laskennan tutkimusinfrastruktuuriympäristö muodostaa saumattoman kokonaisuuden, joka on kiinnostava myös maailman parhaiden tutkimusmaiden tutkijayhteisöille ja tutkimusrahoittajille.
- LUMI supertietokone on rakennettu Kajaaniin EU:n ja LUMI-maiden yhteistyönä ja rahoituksella. LUMI on nykyisin Euroopan tehokkain ja maailman kolmanneksi tehokkain supertietokone.

Miltä tulevaisuuden arkistot näyttäivät?

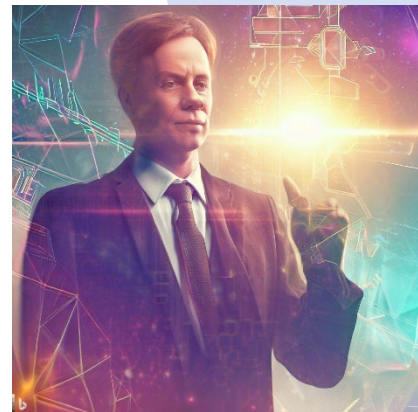
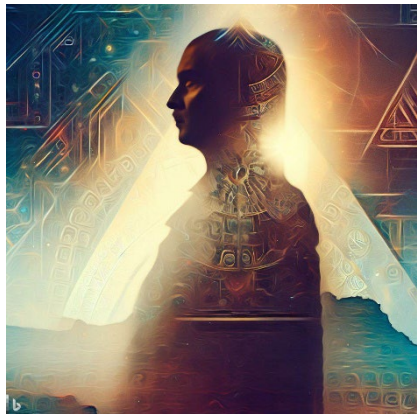

luo kuva tulevaisuuden arkistosta
Bingin kuvanluontityökalu, 8.6.2023

Miltä tulevaisuuden arkistot näyttäivät?

Miltä arkistopäivät näyttää 100 vuoden päästä?

create image of arkistopäivät 2123 with opetusneuvos sami niinimäki

Bingin kuvanluontityökalu, 8.6.2023

Kiitos

Sami Niinimäki

sami.niinimaki@gov.fi

OKM / korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET